

Rautatiesäätelyn muutokset – Toimijoiden vastuu korostuu

RATA 2016 Jari Nieminen

*Vastuullinen liikenne.
Rohkeasti yhdessä.*

EU-säätely <-> kansallinen säätely

Vuosikymmen	EU-säätely	Kansallinen säätely
1990	Kasvaa: ensimmäiset rautateitä koskevat direktiivit	Kasvaa täytäntöönpanosta ja toimijakentän muutoksesta johtuen
2000	Kasvaa: Rautatiepaketit I, II ja III, HS ja CR YTE:t sekä ensimmäiset turvallisuutta koskevat komission säädökset	Kasvaa täytäntöönpanosta sekä kansallisesta täydentävästä säätelystä johtuen
2010	Kasvu pysähtymässä: I rautatiepaketin päivitys, IV rautatiepaketti, YTE:jen edelleen kehittäminen (yhdistäminen ja soveltamisalan laajentaminen) ja turvallisuussäätelyn laajeneminen	Kasvu pysähtymässä: EU-säätelyn kattavuus vallannut tilaa kansalliselta säätelyltä, tarve täydentävän säätelyn vähentämiseen

Säätelyn kehittämisen tavoitteita kansallisella tasolla

- Helpottaa yritysten toimintaa ja kansalaisten arkea säätelyä keventämällä ja uudistamalla.
- Sujuvoittaa lupa- ja valitusprosesseja.
- Selkeyttää säädöskenttää ja parantaa säädösten ymmärrettävyyttä.
- Korostaa toimijoiden omaa vastuuta rautatiejärjestelmän turvallisuudesta.
- Mahdollistaa uusien toimintamallien käyttöönottoa.

Säätelyn kehittyminen kansallisella tasolla

- Kansallista säätelyä on pitkälti mukautettu EU-säätelyä vastaavaksi.
- Toimijoiden oman turvallisuusjohtamisen kehittyminen ja jalkautuminen osaksi toimintaa on mahdollistanut yksityiskohtaisista määräyksistä luopumista.
- Keskeisiä säädöshankkeita:
 - Ns. Rahtijärvihanke (OPE YTE ja CCS YTE)
 - Kelpoisuussäätelyn kokonaisuudistus
- kansallisia määräyksiä annetaan vain tarvittaessa EU-säätelyn sallimista avoimista kohdista ja erityistapauksista sekä EU-säätelyn kattamattomista kysymyksistä.

Säätelyn kehittyminen kansallisella tasolla – CASE: Rahtijärvihanke

- Kahdella liikennöintiä ja turvalaitteita koskevalla määräyksellä korvattiin 12 määräystä (450 s. korvattiin 63 sivulla)
 - Yksityiskohtaisesta säätelystä yleiseen, kansalliset lisät pois
 - Toimijat olivat mukana muutoksessa: lisälausuntokierrokset, info- ja keskustelutilaisuudet, Trafi-vetoiset yhteistyöryhmät ja pitkä siirtymäaika
- Hyödyt:
 - Määräysten parempi hallinta ja määräyskentän selkeytyminen
 - Määräysmuutostarpeiden väheneminen
 - Toimijoiden vastuun ja valinnanvapauden sekä yhteistyön lisääntyminen
 - Trafirooli enemmän valvovaksi viranomaiseksi

Rautatiesäätelyn muutoksen vaikutukset rautatiejärjestelmän toimijoihin

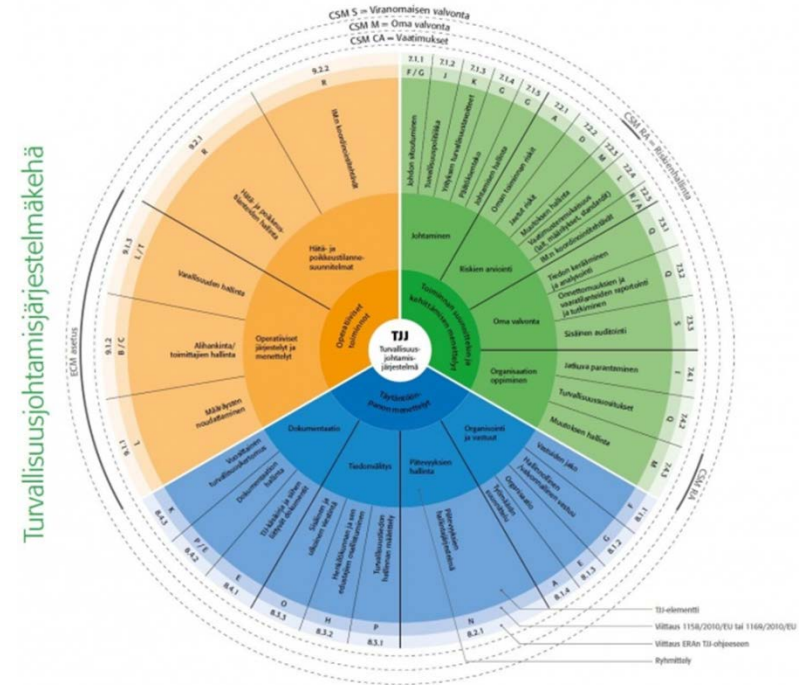
- Vastuu omasta toiminnasta korostuu
- Rajapinnat eri toimijoiden välillä korostuvat
- Yhteistyö eri toimijoiden kanssa erityisesti turvallisuusnäkökulmien osalta korostuu
- Oman toiminnan kuvaaminen lisääntyy
- Tiedon oikea-aikainen jakaminen kasvaa

Rataverkon haltijoiden ja rautatieliikenteen harjoittajien vastuu

- Rautatielaki 39§ (turvallisuusdirektiivi artikla 4) määrittää selkeästi, että vastuu rautatiejärjestelmän turvallisuudesta on:
 - Rautatieliikenteen harjoittajilla
 - Rataverkon haltijoilla
- Tämän vastuun kantaakseen toimijoilla tulee olla turvallisuusjohtamisjärjestelmä, jonka avulla he voivat hallita toiminnasta aiheutuvia riskejä (omia ja jaettuja)
- Toimintaa voi ulkoistaa, vastuuta ei.

Turvallisuusjohtaminen

- Turvallisuusjohtamisjärjestelmällä tarkoitetaan organisaation järjestelyjä tai menettelyjä omien toimintojensa turvalliseksi hallinnoimiseksi yhtenä kokonaisuutena yksittäisten toimintojen sijaan.
- Se tarjoaa järjestelmällisen ja systemaattisen tavan identifioida kokonaisuuteen kohdistuvia vaaroja ja kontrolloida turvallisuusriskejä samalla ylläpitäen varmistuksen siitä, että identifioitujen vaarojen ja riskien hallintatoimet ovat tehokkaita, kun järjestelmällä vaikutetaan oikeisiin asioihin.
- Turvallisuusjohtamisjärjestelmä on vain niin hyvä kuin on sen noudattaminen organisaatiossa!
- **Turvallisuuden hallinnan tulee olla osa jokapäiväistä toimintaa.**

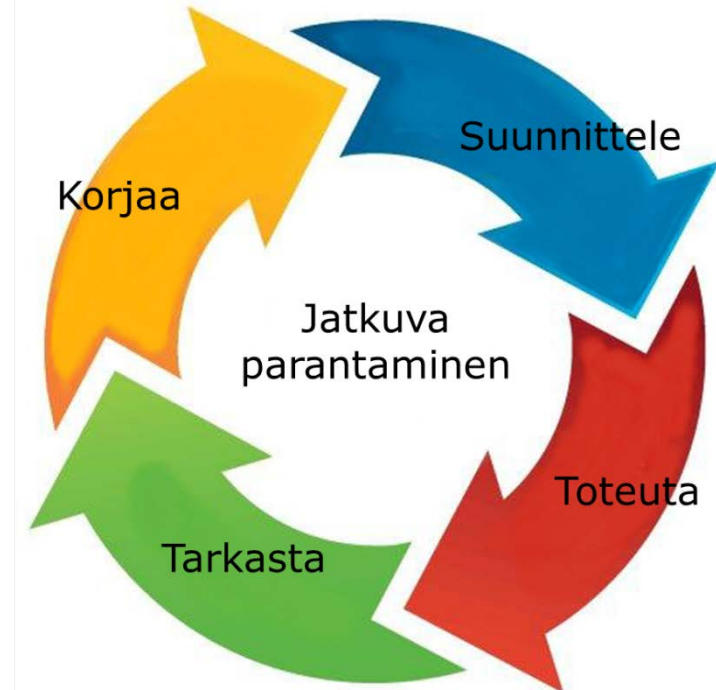
Turvallisuusjohtamisen keskeisiä hyötyjä

- Vastuu – vahingonkorvausvaatimusten minimointi
- Työntekijät noudattavat yhteisiä prosesseja
 - Toiminnan tehokkuus
 - Toiminnan ennakoitavuus niin normaali kuin poikkeustilanteissa
 - Toiminnan varmuus ja luotettavuus
- Asioihin on varauduttu etukäteen
 - Poikkeustilanteissa tiedetään mitä tehdä ja toipuminen on sujuvampaa
 - Vahinkojen todennäköisyys ja vaikuttavuus pienenevät

Muutoksen hallinta

- Sääntelyn kehittäminen ei suoraan tarkoita, että toiminnan tulee muuttua.
 - Muutos mahdollista, ei pakollista.
- Toiminnan muuttuessa toiminnan harjoittajalla itsellä on vastuu, että muutoksesta aiheutuvat riskit tulee kattavasti hallittua.
- Kattavasti kuvattu turvallisuusjohtamisjärjestelmä mahdollistaa muutoksen toteuttamisen hallitusti.

Korjaava toiminta

Ennakoiva toiminta

Rautatiesäätelyn muutoksella vaikutuksia myös viranomaistoimintaan

- Trafin rooli valvovana viranomaisena korostuu
- Vaatimustenmukaisuuden arviointi muuttuu haastavammaksi, kun ei ole yhtä "oikeaa" tapaa tehdä asioita
- Lupien määrä vähenee
- Säädösten tulkinnan tarve kasvanee

KIITOS !

Liikenteen turvallisuusvirasto

Kumpulantie 9, 00520 Helsinki

PL 320, 00101 Helsinki

Puhelin 029 534 5000

www.trafi.fi